

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 8 mėnesiams: kariškiams 6 aukštesni. Atskiri numeriai 60 skatika.

Eina vieną kartą į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyrius (Gedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 31

Kaunas, gruodžio mėn. 18 diena

1919 m.

leitenantas Rimavičius Vincas

gimė birželio 14 d. 1896 m. Žiūrių-Gudelių kaime, Paežerių val. Vilkaviškio apskrities. Lietuvos kariuomenę įstojo 3. m. Sausio 30 d. Spalių 27 d. užpuolus vokiečiams Raselnius, velionis bandė ginti miestą nuo barbariškų vokiečių plėšimų, už ką buvo jų suimtas ir, visas tarptautines teises atmetus, sušaudytas. Tebūna lengva žemėlė šiai vokiečių žiaurumo aukai.

yra, kad net neseniai išduoti amerikoniški rūbai jau suplėšyti, ir kariuomenės dalys reikalauja jų paminėti. Toks apsišaukimas aiškiai parodė, kad kariuomenės dalių vadai, ypač ūkio vedėjai visai neprižiūri, kaip aikvojamas Valstybės turtas, visai užmiršdami, kad drabužiai ir avalinė Valstybei labai ir labai brangiai atsieina ir jų ypač šiame pareinamame momente sunku Valstybei išgauti, juo labiau, kad sunaikintoje savo šalyje dar neturime atitinkamų dirbtuvių pagaminimui viso ko Armijai.

Viršminėto apsišaukimo pavyzdžiu gali būti II-as atsargos batalionas, kuris prisiuntė aktą dėl suplėšytų deliai mažo ūgio 28 amerik. mundurų ir 116 keinių.

Pabrėždamas reikalingumą prižiūrėti, kad valdiški rūbai ir avalinė būtų tinkamai vartojami ir dabojami nuo plėšimo ir sugadinimo, kariuomenės dalių vadams, karo komendantams, kariškių įstaigų bei atskirų komandų viršininkams įsakau bent kartą į mėnesį apžiūrinėti komisijose nešiojamus drabužius, o taip pat ir avalinę. Drabužiai ir batai, reikalaujantieji nedidelio pataisymo, taisyti dalyse, visai sudėvėti ir reikalaujantieji didesnio pataisymo su tinkamais aktais prie 3 egz. sąrašų gražinti į Centr. Intendantūros Dirbtuvę Šančiuose (Kaunas).

Vieton gražinamų Intendantūron senų daiktų, pridedant prie reikalavimų atitinkamus aktus, iš Intendantūros išgauti naujus daiktus paminėjimui gražinamų, prisilaikant etato.

§ 16.

Ministerių Kabineto iš birž. mėn. 16 d. nutarimu

1) Visi Valstybės įmokėjimai, turi būti daromi stačiai Valstybės Išdan.

2) Visi įmokėjimai, kurie yra daromi atskiroms Ministerijų įstaigoms, tų įstaigų turi būti įnešami į vietos Valstybės Išdines tam tikru raštu ne vėliau, kaip per 7 dienas nuo pinigų gavimo dienos, o kur vietose Išdinių nėra, ne vėliau kaip per 15 dienų.

Kai kurios Lietuvos Valstybės centralinės ir vietų įstaigos bei įgallotiniai, neatsižvelgiant į virš minėtą nutarimą, neįneša paskirtu laiku Valstybės Išdan valdiškus pinigus, saugoja juos savo kasose, dažnai atskirų asmenų kišenėse, iš tų pinigų mokama tarnaujams algos, daroma išlaidos begiamiams reikalams ir t.t., ir per tai daug pinigų gali žlugti be jokios atskaitos.

Lietuvos Kariuomenės Įsakymas Nr. 199.

1919 m. Gruodžio mėn: 6 d., Kaunas.

Tiekimų skyrius.

§ 3.

Papildymui „Liet. Kar.“ įsakymo Nr. 194 § 1 skelbiu, kad uždraudimas pardavinėti gautus iš Valdžios rūbus ir daiktus liečia ne vien kareivius, bet ir karininkus, karo-valdininkus ir gydytojus.

Persiuvinėti gi rūbus karininkai, karo-valdininkai ir gydytojai gali laisvai.

§ 6.

Pastaruoju laiku Kariuomenės dalims išduodami yra kai kurie produktai su metaline (baltos blėkos) tara. Blėka yra reikalinga Centralinėms Armijos Dirbtuvėms, kaip medžiaga visokios rūšies pataisymams. Todėl Kariuomenės dalių vadams, karo komendantams, kariškių įstaigų bei atskirų komandų viršininkams įsakau visas blekines dėžutes nuo amerikoniškų lašinių, konservų ir kitų produktų nemėtyt, bet, surinkus, siųsti Kaunan į Centralines Armijos Dirbtuves.

§ 7.

Pastebėta, kad išduodami kareiviams nauji rūbai ir avalinė greitai laiku suplėšomi. Iš aktų numatoma

daug pinigų guli šiame sunkiame momente nesu-
vartotų, algos tarnautojams išmokamos nelygiai, be
tvarkos.

Tokia Valstybės lėšų suvartojimo tvarka Lietuvos
Valstybėje neleistina.

Turėdamas visa tai omenyje įsakau visoms Kr.
Aps. M-jos įstaigoms, dalių vadams, įgaliotiniams ir
valdininkams griežtai prisilaikyti Ministerių Kabineto
nutarimo iš 16 d. Bir. 3. m. ir pareiškiu, kad už pa-
jamų įždinėn nenešimą paskirtame laike atsakomieji
asmenys bus traukiami atsakomybėn ir pašalinami
nuo vietų.

Už Krašto Apsaugos Ministerį ir Vyriausią Kariuome-
nės Vadą Jo Padėjėjas Pasirašė: Karininkas M e r k i s
Tiekimo Viršininkas Pulkininkas K o r e v a.

Šis tas apie karą.

Dėliai išspausdinto „Kariškių Žodyje“ Nr. 28
straipsnio „Keli valdymo principai“.

Gaila, kad redakcija neturėjo didesnio šrifto aukso
išsireiškimui: „Pavojus kariuomenei dėliai vadų sau
nepasitikėjimo didelis“. Bet gal redakcija nekalta, o
pats straipsnio autorius savo rankraštyje nerado rei-
kalingu pažymėti šio išsireiškimo? Gaila! Armijos
įyvavimas remiasi viršininkų autoritu ir pavaldinių
iniciatyva. Tai pripažįsta ir pats minėto straipsnio
autorius. Todel gal atrodytų, kad jis visas savo žo-
džio jėgas privalo kreipti palaikymui atitinkame aukš-
tyje autorito pirmųjų ir iniciatyvos plėtojimosi antrųjų.
Ir didelis klausimas, į ką daugiau privalėtų kreipti
domės? Man atrodo, kad viršininkų autorito palaik-
ymo, ir štai kodėl: Į viršininkus paprastai stengia-
masi skirti pirm visa ko žmonės gabūs, talentingi,
išėjusieji tam tikrą tarnybos laipsnį, pasirodę žmonė-
mis, kurie išgalės valdyti pavestą jam atskirų asmenų
darbuotę ir ją jungti. Tokių asmenų patarimai, tvar-
kadariai, bei įsakymai privalo būti autoretingi ir
skaitytis neklaidingais ir reikalaujančiais jų išpildymo
kaip taisyklė, o ne kaip išimtis. Nepasitikėjimas ir
negerbimas viršininkų žemina jų autoritą ir sudaro
aplinkybes, kuriose visa, pavirsta chaosu, betvarke.
Jis pašalina viršininkų autoritą ligi visiško jų nepri-
pažinimo, o išdavose — anarchizmas su mirtimi viso
valstybės, visuomenės ir privatinio gyvenimo, kol var-
gai vėl nutupdys žmones nuo debesų ant žemės, ir
privers juos griebtis jau išdirbtų istorijos bei gyveni-
mo formų. Žingeidus pavyzdys: „Netikėkit karinin-
kams!“ šaukė Kerenskis savo prakalbose, o išdavose
kas?—jam pačiam jau netikėjo. Istorija mums duoda
teigiamų ir neigiamų pavyzdžių, išrodančių viršininkų
autorito reikalingumą.

Reikalingumas „asmens“ iniciatyvos taip pat seka
iš gyvenimo reikalavimo. Senovės laikuose sto-
ka išlavinimo, tarpusavių santykių prastumas, že-
mas technikos stovis, gyvenimo nekulturingumas tvėrė
tuos automatų, kuriems reikalinga buvo suteikti jėgų
iš šalies, kad priversti juos judėti.

Tos pačios sąlygos vertė žmones, stovinčius aukš-
čiau, gilintis į pastatytų jiems uždavinių pildymo
smulkmenas, nes pavestieji jiems vykdytojai dėliai
neišsilavinimo ir nežinojimo buvo reikalingi nuolati-
nio vadovavimo, kad savo klaidomis nelieštų sistemos

grožio. Bet žengiant gyvenimui, kultūrai, technikai
pirmyn, taip susipainiojo vykdymo detalės, kad: 1) vie-
nam žmogui pasidarė persunku gilintis į visas smulk-
menas, 2) vykdytojai jau perstojo būti automatais, bet
patys pradėjo nagrinėti aplinkines apystovas ir sava
iniciatyva padėti uždavinių, pastatytų iš aukšto, siekti.
Šiuo būdu lengvėjo bendras aukštesniųjų ir žemes-
niųjų vykdytojų darbas. Visas klausimas buvo tame,
kaip kas suprato žodį „iniciatyva“. Vienintelių gerų
išdavų turėjo tikrai „protinga iniciatyva“, kuri apsi-
reiškia tame, kad kuris nors vykdytojų dėjo visas
savo jėgas, žinias bei gabumus, kad išpildyti viršinin-
ko valią, bet tikrai „ribose pastatyto jam už-
davinio“. Bet reikėjo jam tik peržengti šias ribas,
kaip taisyklinga dailaus mechanizmo darbuotė persi-
mainydavo ir vadovaujantis vėl turėjo gilintis, rodyt
kryptį ir taisyti vykdytojo darbuotę, kad nustačius
taisyklinga mašinos eigą. Šiame atveju, peržengusio
„ribas“ iniciatyva bus „neprotinga“. Tokiu būdu plė-
tojimasis iniciatyvos yra reikalingas, bet tik protingos,
neperžengėčios ribų pastatyto uždavinio.

Pripažindamas šias neklaidingas mintis, kaip gi
aiškina jas straipsnio „Keli valdymo principai“ auto-
rius? Jis rašo: „Kariuomenės valdymas negali būti
griežtai diktuojamas iš aukšto“, kitoje vietoje: „Smulk-
menų rodymas kautynėse neduoda gerų pasekmių“ ir
galop: „Įsakymas, kuris paeina iš netikro apystovų su-
pratimo, turi formalės įsakymo reikšmės su laiku ir
parašais, bet neturi jis nei vidujinės svaros, nei auto-
ritatės“ ir t. t. — Necituodamas viso V skirsnio su
jo pavyzdžiais, kas užimtų daug vietos šiame straips-
nyje, nuvesiu skaitytoją prie straipsnio, įdėto „K. Ž.“
Nr. 28. Autoriaus tvirtinimas, kad „priešui artėjant
žemesnės instancijos vis giliau ir giliau įeina į kūriamą
sferą“, rodos, privalėtų privesti prie išvadų, priešingų
toms, kurias padarė autorius. Kareivis, kaip vienas,
taip daugumoje, susidūręs nosis į nosį su priešu, prieš
ugnimi pamainyta dvasia, kurioj dažniausiai kalba
žudymo instinktas arba savęs apsaugojimas (jeigu aš
neužmušiu tai mane užmuš), neišgali apkainuoti tikrą
dalyko padėtį ir jam dažniausiai apystovos rodosi at-
virkščioje išvaizdoje. Reikalingas didžiausias jo valios
jėgos įtempimas, kad tokiu momentu jis atsisakytų
nuo savo „aš“ idėjos, bet manytų tik apie savo pa-
reigų atlikimą, arba protingai išrodydamas savo ini-
ciatyvą ribose pastatyto jam uždavinio, būtent, ku-
geriausio išnaudojimo ginklo, vietos bei mūšio apys-
tovų, arba palaikydamas savo viršininko autoritą,
atitinkamu narsumo išrodymu, ramybės bei duodamųjų
paliepimų protingumu, arba stengdamasis kuogeriau-
siu būdu palengvinti aukštesniems viršininkams kariuo-
menės valdymą. Tokiu momentu reikalinga ypatingas
viršininko jėgų įtempimas, kad jis nepaleistų iš
savo rankų valdymo. Kariuomenė, betarpiu susidu-
rianti su priešu laike lemenčio mūšio, taip priklaus-
tyta prie to, kas atsitinka betarpiame nuo jos artume
kad jai nėra galimybės susekti ir žinoti, kas dedasi
artymiausiame bare, ir todėl reguliuoti savo veiksmus
nuo susidarantių toluomoje apystovų, ji visiškai neturi
jėgų. Tai yra aukštesnės vyresnybės ir tikrai jos pa-
reiga. Visa nelaimė tame, kad cituojami „žiluosiu
vadus“, mes dažnai padarome iš šių citatų neteisin-
gas išvadas. „Esantis arti sprendžia geriau esancio
toly“ sako Suvorovas tuo laiku, kada visą mūšio lau-
ką galima buvo matyti iš vienos vietos dėliai jo ne-
didelio ploto, kada akys ir ausys pamainydavo tele-
foną, žiūroną bei telegrafą. Tais laikais, ištikrųjų, tas
viršininkas, kuris stengėsi būti toliau nuo mūšio vie-
tos, buvo ne savo vietoj, todėl kad ten esant netek-
davo vienintelių priemonių betarpiam vadovavimui
mūšyje. Principaliai kariuomenės vadas privalo būti
ten, iš kur geriau jam valdyti mūšiu. Jo buvimas pri-

valo būti surišta didelių telegrafo bei telefono linijų skaičiumi su priekyje esančia kariuomene. Nepasisekimas, kuriame nors mūšio barų neprivalo pertraukti ryšių kitų barų su viršininko buveine; betarpūs mūšio atsitikimai neprivalo užgauti ramybės bei šalto viršininko kraujo. Štai kas privalo būti pagrindų renkant viršininkui buveinę, ir niekad jos negali būti atskaitoma žingsniais, kilometrais ir t. t. — todėl kad toks atskaitymas bus tik šiurkštus vadovavimo principų nesupratimas, kuris ir priveda prie tokių išvadų, kad „kariuomenės valdymas negali būti griežtai diktuojamas iš aukšto“.

(B. d.).

Pulkininkas Kleščinskas.

Skaudivilės žygiui paminėti.

Po tiek daug metų ir vargo, vėl atgijo lietuvių karžygiška dvasia. Ir vėl ant apleistų dirvonų ir iškirstų miškų narsiai suprunktė juodbėris ir garsiai praskambėjo kariška daina. Tai vienam tai kitam Lietuvos kampely girdi, kaip prastas iš sodžiaus berniukas virto dvasios milžinu ir su ginklu rankose stojo į žūtį būtinę kovą su jaunutės Lietuvos priešais — laisvės mindžiotojais. Ir ilgai miegojusioj žemaitijoj jau pradeda kaip kur prisikelti iš senų užmirštų milžinkapių didvyrių dvasia. Daugely vietų patys žmonės sukilo prieš savo įkirėjusius priešus ir pradėjo juos ginti lauk iš savo krašto. O kaveiviai daros kas kartą vis narsesniais ir veržte veržiasi į kovą su Lietuvos priešais.

Štai lapkričio 16 d. Skaudivilėje lietuviai užpuolė vokiečius-žandarus-bermontininkus, nuginklavo juos ir išvaikė. Nuo pirmų Lietuvos Valstybės tvėrimosi dienų iki šio laiko Skaudivilėj vis netrūko vokiečių. Iš-

pradžią jie sakėsi, kad netrukus išeis. Bet paskui pradėjo rengti sau butus ir skleisti žinias, kad jie ir visai pasiliksią Lietuvoje. Buvo tai vokiečių žandarų, amforšterių bei kitokių valdininkų būrys, kurie papratę gerai Lietuvoj gyventi, laukė dar bene sugrįš „laimingi jiems okupacijos laikai“ ir jie vėl galės šeiminkauti po senovei. Jie visokiu būdu trukdė darbuotis Lietuvos Valdžios gyvuojančioms įstaigoms. Ilgai maldavus buvo galima gauti pasikalbėti telefonu. Turgaus dienomis ta nieko neveikianti vokiečių žandarų gauja, pasklysdavo į žmones kas lašinių, kas kiaušinių rekvizuotų ar pirktų savo kaina. Mat, Lietuvoje yra visako. Kiti net savo šeimynas gabenė iš Vokietijos į Skaudivilę. Naktimis baugu buvo važiuoti ar eiti, nes ginkluoti vokiečiai užpuolė kelyje ir atimdavo arklius ir pinigus. Prisirašę prie Bermonto, jie dar drąsiau ir atviriau pradėjo veikti prieš Lietuvos Valdžią ir gyvuojančias jos įstaigas. Žmonėms pradėjo sakyti, kad jau Lietuvai atėjęs galas ir kad jie veik viską paimsią į savo rankas. Išleido įsakymą, būtinai prilyminėti jų išleistus pinigus. Vienu žodžiu, Skaudivilėj darės nebepakenčiamas, nebepernešama. Lapkričio 16 d. naktį lietuviai užpuolė tą žandarų-bermontininkų gaują ir pradėjo vaišinti svininiais saldainiais. Vokiečiai buvo dideliai pergandinti netikėtu užpuolimu. Centralinės telefonų stoties vokiečiai be didelio pasipriešinimo greit pasidavė. Tik ilgai priešinosi kitoje vietoje buvę jų žandarai, bet matydami, kad su lietuviais mažai tere juokų, pradėjo šaukti: pani pani, nestrzelce, nestrzelce... Visi vokiečiai, esantieji Skaudivily tapo nuginkluoti ir išvaikyti, o grobis teko lietuviams. Laikė užpuolimo vienas vokiečys nukautas, vienas sunkiai sužeistas; mūsų pusėje nuostolių nėra.

Skaudivilės užpuolime atsižymėjo tikra tėvynės meile, tvirta valia bei pasiryžimu kovoti dėl Lietuvos Nepriklausomybės ir jos Laisvės puskarininkas Augustinas Stepaitis. Jis savo energija bei pasiryžimu pridavė kareiviams daug narsumo ir ištvermės.

Vargo Aidas.

Laurinaičio Jono

Pasakų Žemėj.

Tavo, Antoselo, šaltose
žemelėse lankau!

Ledai, ledai ir ledai... Nei galo nei krašto nėra jiems: visur tik bala bala, visur tik pokši — nei Ledų gadyne tokio ledyno nebuvo sušaldžiusi... Čia ir gyvybės niekad nebuvo: vienos galingosios audros jų paviršiu baldėsi, aukštas, iki pat debesų, pusnis pylė ir nežinia iš kur atsinešusios akmenis daužė. Tokių didelių akmenų ir Lietuvos velniai paskui jau negavo nuo kalno iki kalno pasvaidyti, nors jie puntukus tešvaidė... Kartą ledyne pasidarė tylu, ramu, kai vasaros saulėtą vakarą rasai krintant, migla kylant: leduose gėlė pražydo, gėlė kokias tik Nilo Saulė temoka auginti: lapai žali ilgi statūs; žiedas gelsvas, gelsvas, gintaro lašeliais nusibarstęs. Šilko pūkeliu nusidangstęs. Kai šalta pusnis pasižiūri į gintaro lašelius, gėlė išnyksta ir lieka tik paslaptingas rusvas fonas, į kurį šaltoji žiūri, žiūri ir nieko nemato. Tą gėlę ne Saulė augino: kai tik ji pražydo, dangui pasirodė raudonas, kaip kraujas, vainikas. Jis tai gėlei švietė ir ją gaivino.

Supūtė drungni vėjai ir viskas pilku rūku virto. Tie rūkai ilgai niūksojo, ilgai draikėsi. Nebuvo tada

nei dienos nei nakties: visos dangaus saulės ir žvaigždės buvo užgesę. Viena kartą, — kada tai buvo, nežinia, — pietuose rūkai pradėjo rausti. Rauda, bala ir taip staiga nušvito, kad nei rūko, nei ledo, nei gėlės neliko. Vienas dangus, mėlynuoja, viena saulė žėri, o jos spinduliuose gėlių žemė plaukioja. Tose gėlėse mergytė vaikščioja, aukšta, liekna. Veidas gelsvas, akys gintarinės, o kūną dengia žalsvi cydrai. Palengvėl žengia ir gėlės skina. O jų taip daug! Ir aukšti medžiai, ir žemi krūmai, ir tankios žolės — gėlės, žiedai, žiedai gėlės žydi kvepia. Mergytė geria jų kvapą, glėbiais jas prie jaunos krūtinės glaudžia ir giliomis, paslaptingomis gintarų akimis į dangų žiūri. Dangus jau ne mėlynas, o toks, kai gegužės pelenijų pievos... Saulė juokiasi, juokiasi.

Gėlės linguojasi, supasi ir šlama. Girdėtis garsai, tik ne gėlių pasakos: skamba, skamba; gailiai prašo, meiliai juokiasi; kviečia, masina ten už tų baltųjų lelijų kero.

— Tai ne aš viena šioj žemėj? Tai tas gražus dangus ir šviesi saulė ne mano vienos? Tai tos gėlės ne man vienai žydi?.. Kas čia mane žavi, kas čia mane kviečia? — atsigrežė atgal. Ten iš už žemės belendų baisus juodas debesys. Kaip tik jis pakilo, pradėjo žaibai žaibuoti. Sužaibavo kartą, nušvito baltu plieno lešmas, sužaibavo kitą, — ugnies raidės parašė:

— Aš žengiu į žemę gyvybes pakirsti...

Lietuvos Kariuomenei Įsakymas Nr. 155.

1919 m. Rugsėjo 30 d. Kaunas.

Rikiuotės Skyrius.

Kryžiumi „Už Tėvyne“ apdovanoti kariškiai.

§ 1.

Valstybės Prezidento įsakymu iš rugpjūčio 22 d. 1919 m., apdovanojami už narsumą mūšiuose su priešu, kryžium „už Tėvyne“ kariškiai žemiau nurodytame sąraše.

I laipsnio.

I pėstininkų pulkas:

KARININKAI:

Murnikas Petras, Jackus Jonas, Sandžys Vincas, Žemaitis Antanas, Čaplikas Julijonas, Treideris Adomas, Dundulis Povilas, Marcinkevičius Stasys, Šmidtas Alfred.

KAREIVIAI:

Gembickis Boleslovas, Ragauskas Vincas, Lebednikas Peliksas, Masionis Teofilijus, Miulis Juozas, Kaleda Juozas, Juzenas Mikas, Valiukonis Juozas, Sabeckas Pranas, Kudžys Pranas, Lekavičius Juozas, Grigonis Bronis, Tamošaitis Jonas, Striupkas Juozas, Navickas Juozas, Adomavičius Mikolas, Knochneris Antanas, Starkevičius Pranas, Murinis Jurgis, Bučionis Alfonsas, Žilinskas Antanas, Guščinas Pranas, Jazenauskas Dominikas, Piragas Antanas, Marcinkaitis Simas, Tutlys Antanas, Draudzelauskas Jonas, Jevorauskas Vincas, Kuosa Jonas, Šklerys Julius, Lavinikaitis Antanas, Lukoševičius Petras, Pampolas Juozas, Kriaučiūnas Antanas, Sanda, Matuševičius Petras, Juodvalkis Jurgis, Šukždynis Povilas, Petrukonis Pranas, Dzerus Petras, Valinavičius Stasys, Matonis Antanas, Mikušauskas Pranas, Šimukauskas Juozas,

Bagušinskas Pranas, Oškutis Valentas, Jakimavičius Stasys.

II pėstininkų pulkas

KARININKAI:

Gincas Emilijus, Laurinaitis Jonas, Puzinas, Ramanauskas Kazys, Kynas Augustinas, Gaidelis Mikas, Samasionko Jonas, Butkus Jurgis, Sinkevičius Alfonsas, Mockevičius Kazys, Kairiūnas Jonas, Barkauskas Juozas, Zubrys Antanas, Butkevičius Andrius, Petraitis Jonas, Budrys Antanas.

Panevėžio batal.

KARININKAI:

Reikalas Julius, Jurenas, Jonas, Nastopka Jonas, Obiecanauskis Mikas, Žukauskas Aleksandras, Vidugiris Juozas, Elisejevas Mikolas, Kukinas Mikolas.

KAREIVIAI:

Vidugiris Tomas, Silickas Povilas, Grigaliūnas Leonas, Vainauskas Jonas, Rope Mikolas, Barauskas Dominikas, Valentinaitis Jonas, Visockis Kazys, Bortkevičius Pranas, Petrokenas Vytautas, Tomelis Ignas, Plankis Jonas, Jarmolėvičius Aleksandras, Čižauskas Petras, Belevičius Vilius, Zubko Kazys, Dragunevičius Petras, Adomanis Kazys, Kiaunė Jonas, Novogrudskis Povilas, Kuodis Povilas, Skobulskis Jonas, Palonis Antanas, Pučkis Antanas, Oksas Klemas, Burkauskas Dominikas, Jeremičius Aleks., Juknevičius Balys, Rostauskas Jonas, Strazdas Petras, Klementavičius Juozas, Svornikas Pranas, Balčas Vladas, Ribickas Jonas, Kaštaunas Balys, Virčinskis Vladas, Zubas Pranas, Sviderskis Bronius, Sablevičius Marijonas, Valonis Petras, Kuodis Adomas, Lukšis Jurgis, Žukas Juozas, Aulinis Jonas, Inickas Petras, Verikas Juozas, Skuodis Longinas, Stasiulis Juozas, Juzeliūnas Antanas, Zamparskis Ksaveras, Norvaišas Adomas, Zakarevičius Simonas, Jančauskas Antanas, Širmulis Simonas, Cem-

Iš išgąščio mergytė sudrebėjo ir greit į rytų šalį nusisuko. Ten dangus giedras, ramus ir gėlės savo žiedus ten nukreipė. Įsiziūrėjo mergytė į rytų dangų ir ji ten nuėjo. Ėjo dienas ir naktis ir priėjo niekada dar nematyta, neregėta miestą. Audroj ir giedroj, dieną ir naktį ji vaikščiojo gatvėmis, bet žmonės jos nepažino ir visi šaukė:

— Ji svetima, ne mūsų..

O ji norėjo, kad ją vienas, nors vienas pažintų, jos jauną sielą nuramintų, ją visados gaivintų, bet apskui vis buvo svetima, šalta. Čia ji išgirdo pirmą kartą, kad esama nuodų, kurie sielos kančias nutildo, ir ji juos gėrė gėrė...

Eina ji atgal į savo žemę, tik kelias jau ne tas: visur nauji, dar neapžėlę, kapai ir kryžiai kryžiai — jų sėte nusėta. Mynė kapus, rėmėsi kryžiais, į savo žemę įžengė. Bet ir ta žemė jau nepažįstama: nei gėlių, nei pelenių dangaus, nei juoko, džiaugsmo Saulės. Vienos tik javų varpos supasi, linguojasi, šlama...

Atėjo devyni broliai: aštuoni aukso žirgellais, vienas Jonas džiūsus kumelėle. Aštuoni broliai įėjo pas mergytę, vienas Jonas prie žirgų likosi. Aštuoni broliai pamylėjo mergytę, tik viena ji nerimsta ir pro langelį žiūrė: ar dar kas neatjoja.

— Pašaukit Joną: ir jam žodelį tarsiu, — mergytė prašo.

Jonas atėjo.

— Jūs visi jauni, jūs visi gražūs, bet eisiu tik už to, kuris man duos — klausykite ką: vieňą gražią saulėtą dieną, kada ir dangus ir žemė gėlėse skendo, o aš svaigau nuo jų gardaus kvapo, ten iš už gėlių kero girdėjau dainą skambant, saldžią melodiją plaukiant... Kas man grąžinste tą dainą, tam sielą atiduosiu. Štai devyni platūs vieškėliai, — į kelionę laiminūt..

Išėjo aštuoni broliai aukso žirgellais, o devintasis Jonas džiūsus kumelėle. Toli jodinėjo, ilgai jodinėjo. Aštuoni broliai dainos ieškojo brangiuose rūmuose, pas didelius viešpačius ir tušti parėjo. Jonas užėjo į grįtelę, žaliomis samanomis apžėlusią, ir mato: ant sienos naujos klevos kanklės kabo.

— Senelii kas kanklėmis skambina? — klausia Jonas.

— Jau to ir gyvo nebėra! — graudžiai atsako senelis. — Pamylėjo mergytę, o ji užmiršo jį. Taip jis vieną gražią saulėtą dieną, pasiėmęs tas kankles, nuėjo prie upelio ir pasiskandino. Sako, kad prieš mirtį ten paupy taip skardžiai, saldžiai skambinęs dainavęs, kad visa žemė jo dainą girdėjusi... Man kankles piemenys parnešė.

Jonas paėmė tas kankles ir parnešė mergytei.

Jonas, Rapševičius Kazys, Kuncevičius Jurgis, Karutis Jonas, Taruška Ignas, Puzinas Tadas, Bekasenas Silvestras, Žukauskas Petras, Kubilius Stasys, Lelis Jonas, Raila Matas, Morozas Kazys.

Mariamp. batal.

KAREIVIAI:

Kazlauskas Domininkas, Plačinskas Juozas, Jurka Antanas, Pipcevičius Ignas, Šukaitis Vincas, Lukoževičius Petras, Bortkevičius Juozas, Benešunas Vincas, Baziliauskas Antanas, Gruzinskas Antanas, Kasperaitis Pranas, Bendinskas Juozas, Kriščiūnas Kazys, Abeantas Juozas, Kapčinskas Juozas Čižauskas Justinas, Vitauskas Antanas, Požera Mikolas, Kubilius Antanas, Gudaitis Vincas, Jurgyla Jonas, Jurgyla Vincas, Juškaitis Matas, Bendzevičius Jurgis, Januškaitis Juozas, Maciulevičius Juozas, Šemis Vincas

Joniškėlio batal.

KAREIVIAI:

Steponavičius Pranas, Vaškas Kazys, Dzikoras Antanas, Bajorunas Jonas, Žukas Jonas, Jasiūnas Antanas, Marmokas Jonas.

- I Baltgudžių kuopos

KARININKAI:

Ruzencov Aleks., Satygo Steponas.

KAREIVIAI:

Šarkov Teodoras, Šulc Afanasijus, Grochovskis Petras, Dombrovskis Nikodemus, Kundikovas Vladimiras, Novikovas Vasilius, Kanvaitis Antanas, Zvicevičius Mečislovas, Barylo Viktoras, Krauz Mikolas, Sokolovas Aleksejus, Sarvaitis Vladas, Volkovič. Stasys.

Artilerijos pulkas.

KARININKAI:

Kapčiukas Vytautas, Dočkus Petras, Giedraitis Juozas, Paškevičius Bronius, Pečiulionis Matas.

KAREIVIAI:

Misevičius Rapolas, Kukaitis Jonas, Rostauskas Juozas, Sadauskas Vladas, Karaška Vincas, Samušis Jonas, Povilaitis Juozas, Sidabras Antanas, Beniušis Valerionas, Delbaitis Juozas, Stasiulaitis Juozas, Čižauskas, Jurgis, Zgirska Konstantas, Cikota Vincas, Kamaitis Justinas, Soboliauskas Kazys, Sabas Antanas, Bartkevičius Juozas.

I Rait pulkas.

KAREIVIAI:

Bindokas Petras, Matukevičius Antanas.

II laipsnio.

II pėstininkų pulko

KARININKAI:

Zubrys Antanas, Budrys Antanas.

Panevėž. batal.

KARININKAS

Žukauskas Aleksandras.

KAREIVIAI:

Vainauskas Jonas, Tiemlonskas Jonas, Inickas Petras.

L. e. p. Krašto Apsaugos Ministerio Pasirašė: Karininkas ZADEIKIS. Generalio Štabo Viršininkas Karininkas (pas.) VELYKIS.

Lietuvos Kariuomenei Įsakymas Nr. 175.

1919 m. Spalių 25 d. Kaunas.

Rikluotės skyrius.

§ 10.

Valstybės Prezidento įsakymu iš š. m. Spalių mėn. 9 d. Nr. 255 už narsumą apdovanojami kryžium „už Tėvyne“.

— Tų kanklių garsai skambėjo gėlėse, tik jų dainorius jau šaltam vandenėly: kaip jis skendo, jo paskutinę dainą girdėjai.

— Dabar aš jomis skambinsiu, tik man dar ne linksma bus: aš kartą girdėjau aukso paukštelį čiulbant; jei aš negirdėsiu jo giesmelės, man liūdna bus. Kas tą paukštelį sugauste, už to išeisiu.

Dulka keliai, joja broliai. Tik vienas Jonas su savo kumelėle tariasi, kur aukso paukštį rasti.

— Ten prie upelio nujoję rasme dvarą, tamsų, tuščią. Tą dvarą ragana valdo. Ji turi aukso paukštį, kurį laikas nuo laiko išleidžia pagiedoti į paupį, kur kitados žmogus nuskendo. Įėjęs į rūmą, rasi ją bemiegant. Paimk paukštį, išimk iš jos plaukų šukas, o iš juodų kasų kaspinę išpink.

Kaip kumelaitė sakė, taip ir buvo. Įėjus į kambarį, nuo aukso spindulių Jonui akys apraibė. O kai paukštelis sugiedojo ir širdis apsašo: nei Kretingos varpelis, nei Rytavo vargonai taip garsiai saldžiai neskamba... Ragana besapnuojanti, bemieganti... Jis paukštį iš kastelės, šukas ir kaspinę palengvėl išėmė iš raganos plaukų ir dumia atgal. Joja, o užpakaly jau žniokščia kaukia: ragana atsigena. Metė Jonas šukas, ir išaugo tankus nepereinamas eglėlynas. Trata miškas, lūžta eglės... ragana vėl genas. Jonas kaspinę padriekė — teka devynių varstų platumo upė. Bangos susi, vilnis vilni genas. Ragana įpuolė į tas bangas ir

daugiau jau nepasirodė: ten pasiliko vandens gėlmėse Jono gaudyt.

Aštuoni broliai be nieko grįžo, Jonas paukštį parnešė.

— Dabar aš linksminsiuos, amžinos dainos beklausydama, laimingai gyvensiu... bet ten aukštai debesiuose iešmas kybo. Kas parneš tą iešmą, tam karštą širdį atiduosiu.

Visi devyni broliai joja kardo ieškoti. Aštuoni broliai aukso žirgais tiesiais keliais joja, vienas Jonas į kalną lipa. Kai pasiekė viršūnę, ten ir kalaviją rado. Tą kalaviją parnešė mergytei. Mergytė apsikabino Joną, karštai pabučiavo ir pasakė:

— Dabar tu mano būsi.

Kaip tik ji tai ištarė, tuoj susirinko daugybė jaunų bernelių. Ji ima tada į rankas iešmą ir sako jiems:

— Mudu su Jonu paimsme kalaviją, knyga, lyra ir laimės eisime keliu.

Kai tik kalavijas suskambėjo, berneliai išsigando. Mergytė juos ramina:

— Kam kalaviją karta jau suprasti. Manykit, kad čia ne šaltas aštrus plienas, bet tyrojo ežero nendrė svyruonėlė arba gėlių darželio kalavijas.

Berneliai nurimo ir išsiskirstė į visas šalis. O aštuoni broliai išjojo į pasaulį laimės ieškoti...

(T. b.).

1-mo laipsnio:

1-mos brigados vadas karininkas Liatukas Pranas, 2-os brigados vadas karin. Nastopka Stasys, 1-jo pėst. pulko vadas karin. Ladyga Kazys, 2-jo pėstin. pulko vadas karin. Glovackis Vincas, Vilniaus batal. vadas karin. Škirpa Kazys, Panevėžio batal. vadas karin. Variakojis Jonas, Joniškėlio batal. vadas karin. Jakaitis Aleksandras, Ūkmergės bataliono vadas karin. Kubilius Jurgis ir instruktorius-pulkin. Katche Maksimas ir pulkininkas Kleščinskas Konstantas.

2-jo laipsnio:

1-mo pėst. pulko vadas karin. Ladyga Kazys, Mariampolės batal. vadas karin. Butkus Jurgis, Panevėžio batal. vadas karin. Variakojis Jonas ir instruktorius-pulkin. Katche Maksimas.

§ 11.

Valstybės Prezidento įsakymu iš š. m. Spalių 3 d. Nr. 256 už narsumą, išvermę ir pavyzdinę pareigų ėjimą apdovanojamas 1-jo laipsnio kryžiumi „už Tėvyne“ Saulių ko-mendantas karin. Birontas Adolfas.

Krašto Apsaugos Ministerio ir Vyriausio Kariuomenės Vado Padėjėjas pasirašė: Karininkas MERKIS. L. e. p. Generalio Štabo Viršininko Generolas-Leitėnaptas NASTOPKA.

Kazio Vižūno.

MERGUŽĖLEI.

Jeigu kartais
Per naktele
Išbudėju,
Prarymoju,
Tai delto tik,
Kad svajoju
Apie Tavo
Meilų žvilgsnį,
Blaivią sielą,
Mergužele.
Gal matei Tu,
Lelele,
Kaip per veidą
Ašarėlės
Kartais rieda...
Jei matei,
Tai ar įspėjai,
Ko bernelis —
Žaliukėlis
Kartais liūdi?...
Ar įspėjai,
Kad bernelis
Mergužele
Pamylėjo...
Kai jis jojo
Į karužę
Gint Tėvynės
Mylimosios,

Tu jam gražią
Baltą gėlę
Dovanojai
Ir linkėjai
Viso, viso...
O žvilgsniu,
Blaiviu kaip dangus.
Tu pervėrei
Jautrią širdį
Ir ilgejimus
Sukėlei...
Narsiai kaujas
Bernužėlis,
Šunki ranka
Žaliukėlio;
Kerta kardų,
Mindo žirgų
Bernužėlis —
Kareivėlis...
O paskui...
Per jojo veidą
Rieda ašaros...
Tu įspėjai,
Mergužele —
Lelijele,
Kad didvyris
Mergužele
Pamylėjo?..

Pepallukai,
1919.

Juozas Rainis

Ir grįžo... ir nuvažiavo.

— A, Tamstat.. atėjai... — silpnu balsu, bet dar gerai išskliais žodžiais pasitiko mane ligonis - kareivis. — O aš buvau manęs, kad šlandien neatlankysi.

— Kaip tat neatlankysiul.. Juk gi žadėjau vakar, taigi aišku, kad turėjau ateiti! — atsakiau aš įtkri-
nančiu balsu — Turiu gi sveikam laišką parašyti, ar ne tiesa?

— E, kokiam čia „sveikam“, kada aš vos bepa-
krutu. C tas kosulys, tai visiškai mane pribaiigs. Šiaip d... būtų nieko tik silpna labai... Mat jau ilgal po tas Maksvos ligonines besibastau... jau 5 mėnesiai...
Laišką... taip, taip. Aš taip noriu jiems šį tą parašyti...
— kalbėjo ligonis išlėto ir kartkartėmis užsikosėdamas.

— Tatai, gal ilgai ir nelauksime. Šit čia aš ir popieros atsinešiau ir pleštuvėlj. Dabar tik papasa-
koki man, ką nori namiškiams parašyti, tai aš kai bematant tą visa į laišką, vokon ir uždėjus adresą paštos dėžėn, o ten... ir bus namiel Na, aš jau galiu klausyti, tai sveikas ir papasakoki... — paraginau aš nelabai daug laiko beturėdamas, nes dar reikėjo keletas ligonių atlankyti.

Jums, skaitytojai, gal neaišku delko aš „turėjau“ ligonius lankyti. Mat, toks dalykas. Pradėjus iš karo laukų sužeistuosius ir paliegusius kareivius gabenti į Maksvą ir grūsti juos į ligonines, pastarosiose atsirado ir dang lietuvų kareivių. Mes studentai nutarėme jiems, nelaimingiems patekusiems svetiman kraštan, dažnai daigi nemokantiems rusų kalba susišnekėti, teikti kiek išgalėdami pagelbos, gi ypatingai paguosti, suraminti, sužadinti vilties ir palaikyti jų dvasią. Todel kiekvienas mūsų laikėme savo pareiga atitrūkdami nuo darbo atlankyti po keletą ligonių, juos sujėškant, surašant ir visokeriopu būdu jiems padedant.

— Pasakoti... pasakoti... — kosėdamas ir kraujais nusispiaudamas atsakė ligonis, — bet ką pasakoti? Aš noriu tiek daug jiems parašyti, kad nežinau nei ką pasakoti!.. Na, juk, tamsta, mokėsi jau pats viską gražiausia parašyti...

— Tas taip! aš visa, viską parašysiu: visus pasveikinimus, atsisveikinimus, čionykštes naujienas, ir apie sveikatą, kiek aš apie tai žinau, bet ką dar be šito visa norėtumei ypatingai parašyti? — paaiškinau aš.

— A, taip!.. Tai parašyk, kad vis taipat dar sergu. Bet matai, tamsta, už savaitės jau Velykos, taigi parašyk, kad aš noriu parvažiuoti namon, pas juos... Vakar prašiau daktaro, kad mane pastatytą komisijon ir būtinai paleistų, bent porai savaitių, Velykoms namon. Taigi jis sutiko tat padaryti ir dargi pridūrė, kad gal ir visiškai paliuosuos iš kariuomenės... Komisija gi bus po ryt. Ak, tamstėle, kaip aš esu pasiilgęs namiškių!.. — Ir staigu užsikosėjo smarkiai beveik užsigaiškėdodamas.

Paskutiniuose jo žodžiuose skambėjo tiek daug ilgesio, skaudaus iš sopulingo lūkesčio, kad sunku dargi išreikšti tą įspūdį, kurį aš įgavau, regėdamas tą dar jaunutį, vos pirmųjų metų kareivį, kuris dar tik tematė iš kareiviavimo vien skurdo sunkenybes ir kančias, o prie jo priprasti ir apsikentėti dar nesuspėjo. Gi iš kitos pusės dar jame buvo gyvi visų tėvynės ir tėviškės pergyvenimų atsiminimai, kurie taip traukė jį namon.

— Aš, turbūt, parvažėves namon, ten iš džiaugsmo numirsiu... — tęsė ligonis. — Įsivaizdink, Tamsta tiek vargo pakelta, pergyventa per tą trumpą laiką. Buvau fronte, mūšyje, apkasuose. Ten ir šitą prakeiktą sausligę įgijau. Neduok dieve kam nors būti panašiose išlygose... O namieje gi ko reikėjo... kas prieš visas tas baisenybes namų vargeliai ir skausmai — Tai džiaugsmas tik...

Jis vis labiau įsikarščiuodamas kalbėjo, o aš rašiau jo tėvams ir visiems kitiems namiškiams laišką ir berašydamas pusiau klausiaus jo pasakos. Parašes visą ką, kas mano nuomone buvo reikalinga ir jiems

žinotina, vėl dar paklausiu, ką jis dar norėtų, kad aš įrašyčiau į laišką.

— O ar jau, tamsta, visa ką aš pasakojau surašei? — paklausė jis nustebęs, kad greit parašiau.

— Taip, visai! Jei nori, tai aš paskaitysiu, ką esu parašęs.

— Ne dar. Aš tuoj dar pasakysiu... ko aš norėjau?.. A, beje! Parašyk, tamistėle, kad broliukas Kazys aplankytų Augmintų Onytę ir jai pasakytų, kad aš labai, labai ją sveikinu ir... linkiu jai visa ko gera... kad aš greit parvažiuosiu ir, ją aplankęs, daug, daug jai papasakosiu.

Aš pradėjau rašyti, o jis man po keletą syk įsakinėjo tą patį, kad nieko nepraleisčiau, nepamirščiau, viską užrašyčiau, pagalios pavargęs ir užsikosėjęs krito į priegalvį ir sunkiai alsavo. Jo veidas buvo, it sniegas, nublankęs, tik nesveikas raudonumas dažė jo skruostus, o akys, taryt stiklinės, blizgėjo kažkokia negyva, klaikia spalva.

Pabaigiau ir pasakiau, kad gal šiuo kart užteks rašius, kadangi jau viską surašęs esu, o ir jisai priižo ir susikankino;

— Vis tik aš perskaitysiu, ką esu parašęs! — pasakiau aš žiūrėdamas į jį ir, išvydęs jo veide sutikimo žymę, perskaičiau laišką.

Atitraukęs nuo laiško akis, pastebėjau, kad per jo išblyškusį veidą rieda ašaros. Tad buvo džiaugsmo ir dėkingumo ašaros. Supratau, o todėl nieko daugiau jo neklausinėju, tik paėmęs kortelę, kur buvo užrašytas jo tėviškės adresas, parašiau jį ant vokos ir jau ruošiausi eiti.

Tuo tarpu į palatą įėjo daktaras. Aš nenorėdamas kliudyti jo darbams, atsisveikinau savo ligonį, kuris jau išvargęs negalėjo pasikelti, ko aš ir neleidau jam daryti, bet atsisakinėdamas į jo dėkojimus, pasakiau, kad už poros dienų vėl užbėgsiu atlankyti ir paskaitysiu, kas laikraščiuose rašoma... Atsisveikinau ir išėjau iš palatos. Vienok už durų palaukiau išeinant daktaro. Man norėjos sužinoti apie mano ligonio sveikatą ir jo namon važiavimą, o gal ir paprašyti dėl jo.

Daktaras neužtruko apžiūrėjęs ligonius išeiti.

Priešęs prie jo paklausiu, ar galima būtų paliuosuoti Vaizbūną Mika bent porai savaitių, kad jis galėtų atlankyti savo tėvus ir gimines, kadangi, mano nuomone, jo liga didinasi nuo jo neišpasakomo pasiilgimo ir neramumo. Čia pridūriau, kad aš, besilankydamas pas jį, tikrai pastebėjau, kad jo sveikatai tas daug pagelbėtų.

— E, tamsta! — pasakė gydytojas — jis greit nuvažiuos, tik pas... dangiškąjį tėvą! Ne ryt, po ryt, o jo dienos jau suskaitytos. Ir aš jį raminu visa ką jam žadėdamas išpildyti, bet jo pagydyti jau nėra galima: jis juk jau visiškai be plaučių!

— Ačiu, Tamstai! Atsiprašau, kad sutrukdžiau — nusilenkiau daktarui ir išėjau iš ligoninės.

Man pasidarė nejauku. Gana ilgai lankęsis pas Vaizbūną aš, tartum jį pažinau ir pamėgau jo prastas pasakas, jo dejas ir vargus ir, giliai atjaučiau jo jausmus, karštus troškimus, jo tėviškės — tėvynės meilę, jo sapnus ir svajones apie mylimą Onytę, jo tą neišpasakomą norą pagrįžti, nuvažiuoti namon, visus, visus karštai išbučiuoti ir kaip jis patsai sakė — „ten iš džiaugsmo numirti“... Ir dabar... daktaro, lyg likimo, žodžiai... Nešiosi laišką rankoje ir jaučiu, kad tatau paskutinę tėvams ir giminėms žinia iš jo... Ir daugiau jau nebeužgirs jo! Krūtinę jaudino graudžios liūdesio antplūdė bangos.

O jis, Vaizbūnas, taip tikisi, viliasi nuvažiuosias namon... Vargšas! E, tai karas! kokių tik baisenybių jis yra ir pridirbęs!

Praeidamas pro pašto dėžutę aš su nepaprastu sielos virpėjimu įleidau jį laišką.

Rytojaus dieną atitrūkęs nuo darbo vėl bėgau pas Vaizbūną, nors ir buvau jam sakeš, kad ateisiu už poros dienų. Nežinau, kodėl jis nėjo man iš galvos.

Kaip paprastai įeinu palaton ir žvelgiu į tą kertę, kame gulėdavo Vaizbūnas. Jis guli nubalęs, tart negyvas. Akys plačiai atadaros, stikliniu, klaikiu žvilgsniu. Burna atsivėrusi. Dažnai jį panašų razdavau. Tai džiovininkų miegas. Todėl nenustebau. Paprastu būdu atsisėdęs ėmiau į jį žiūrėti. Ir būdavo po kelių minučių jis atsibunda ir pradėdavova šnekėtis.

Vienok šiuo kart prasėdėjau gana ilgai, o Vaizbūnas nepasijudino. Aš, kažką negerą nujausdamas, prisiliečiau jo rankos, kuri, g sustirusi, gulėjo virš kaldros. Jis buvo, it ledas.

— Juk jis, miręs! — toptelėjo man galvoje.

Aš nekantriai ir neramiai pašokęs pribėgau prie durų, kame buvo gailaširdė sesutė, ir paklausiu jos ar gyvas Vaizbūnas.

— Gi ko jis bus negyvas?! — atsakė jinai, bet matydama mane nustebusį vistik sykiu su manimi priėjo prie jo lovos. Paėmusi už rankos palaikė keletą sekundų, paskui patraukė norėdama lyg prižadinti, bet Vaizbūnas nepabudo. O paleista ranka, it šaka, nuo medžio, sunkiai nukrito.

— Taip, jis jau numiręs! — pasakė sesutė. — Bet mirė tik dabar, neseniai, ir dar man apžiūrinėjant gyvas buvo. Mes to laukėme.

— Miręs, ištikrol! — pratęsiau aš. — O gi aš dar atbėgau atlankyti, bet mat pasivėlinau. Sudiev sesute. Išėjau.

O liūdnas grįždamas, pusbalsiu pratariau:

— Tai taip! Ir grįžo... ir nuvažiavo...

Makava.

Dienos reikalai.

Skaitome laikraštyje esant „Kareivių prietelių draugijos“, kurios tikslas platinti apšvietimą, ir tenkinti kareivių dvasios reikalus. Net kalbama apie kokį tai skrajojamą kinematografą. Visa tai puikiai skamba.

Bet kareivis, būdamas fronte turi tenkintis vien tik viltimi, o ištikro nieko dar nesulaukė ir neturi net supratimo apie tokią draugiją. Daug laisvo laiko nueina veltui, nes nėra ko skaityti, nėra ko stvertis ir prisėina, griebtis kortų ir kortuoti ištisas naktis.

Fronte būdamas kareivėlis, atstovėjęs savo sargybos valandą, jeis kur pasišildyti, miego nesinori, bet nėra ko veikti. Kad taip būtų kokia knygutė kišenėj, galėtų paskaityti. Bet jos nėra. Ir paima kareivėlis suglamžytą, jau kelis kartus perskaitytą laikraštį ir vėl ima peržiūrėti. Nuobodu. Bet kas daryti?

— Duokš, bėgal, kortas! — ir pradeda.

Visuomenel! Gerbiamoji visuomenel! Jūsų geresnieji sūnūs nuobodauja neaprupinti dvasios dalykais jie leidžia veltui laisvas valandas.

Visuomenel! Kareiviai nuobodauja fronte!

30-XI-19. Karo laukas.

Vargo poeta

II Karo Mokyklos išleidimas

Gruodžio 16 d. buvo II karo mokyklos ir I aviacijos mokyklos karininkų išleidimas. Mūsų kariuomenen stojo naujos kariškosios pajėgos, nauji karininkai, išėję lietuvių karo mokyklą, prisisėmę mūsų kariškosios bei tėvynės meilės dvasios. Gi jei atsiminti pirmą balandžio 1 d. karo mokyklos išleidimą, matysime didžiausį skirtumą. II išleidimo iškilmėse aiškiausiai pasirodė ir mūsų valstybės ir kariuomenės žymus pirmyn žengimas ir sutvirtėjimas. Pirmo išleidimo iškilmės buvo padaryta pačioj karo mokykloj, viename kambary. Ten ir mišios buvo atlaikytos, ten ir prakalbos bei pasveikinimai buvo sakyti. Dabar gi išleidžiamųjų jaunų karininkų skaičius neleidžia pačioj karo mokykloj padaryti iškilmų, nes išleista du kartu daugiau, kai pirmą kartą. Be to ir svečių iškilmėse dalyvavo ir gi daugiau, kai tada, nes tuomet nebuvo tiek svetimų valstybių atstovų, kai dabar.

Iškilmės prasidėjo šv. mišiomis Kauno igulos bažnyčioj. Paskui buvo išleidžiamųjų karininkų (dar kareivių formoj) paroda. Perėjus jiems iškilmės maršą su muzika, Valstybės Prezidentas pasveikino jaunuosius karininkus ir priminė jiems sunkias jų pareigas dėl tėvynės, priminė kuo kariuomenė tvirta, būtent: drausme, dora ir tėvynės meile. Toliau kalbėjo Vyr. Karo vadas ir karo mokyklos viršininkas, vis tais pačiais iškilmingais žodžiais primindami jaunesiems jų sunkias bei atsakomingas pareigas.

Valio mūsų kariuomenė, tegyvuoja nepriklausoma Lietuva, — nuolat girdėjosi aikštėj išleidžiamųjų šauksmai.

Visų ūpas pakeltas, kilnus, j parodą daug žmonių žiūri...

Po parodos buvo jauniems karininkams bei svečiams pietū. vakare karo mokykloj savybės šokių vakarėlis.

Lietuvos geležies kasyklos.

„Lietuvos Ūkininko“ Nr. 40 yra šiuo vardu d-ro K. Griniaus straipsnis. Tarp kito jame nurodyta, kad Lietuvoj daug palikta įvairių geležies liekanų. Ypač daug yra Kauno tvirtovės apylinkėj. Čia mėtosi daugybė bėgių, vagonėlių, tvorų, vielų, šovinių ir kitokių atūžų. Dalyką numanantieji įkainuoja, kad Lietuvoje bus apie už 3 milijardus auksinių geležies.

Reikėtų tas viskas sutvarkyti ir pradėti rinkti tą geležį, nes iš jos galima nulieti naujų įrankių.

Mes čia nurodome j tą reikalo svarbumą ir palygime, kad ir kariškiai galėtų daug tame padėti. Pavyzdžiui jau ir dabar be jokio nurodymo, raginimo Joniškėlio batalionas, būdamas pozicijose surinko du vagonų geležies, už ką Lietuvos kariuomenei įsakyme (Nr. 199) jau išreikšta padėka.

Ir kitos dalys turėtų pasekti joniškėliečių pavyzdį.

Žinios.

Lietuvoje.

Šančiai. 5. XII. 1919 m. buvo iškilmė čia stovinčio N pėst. bataliono. Buvo surengtas vakarėlis kareiviams pasilinksinti (be bilietų). Mes nors atskiros dalies, bet nuėjome pasižiūrėti, kokia tvarka, mandagumas ir tt. kitose dalyse, bet pasirodė tvarka netikusi: tvarkdariai kariškiai dėl iškilmų priežasties buvo išilinksminė ir nemandagiai elgėsi su publika, o ypač su savos dalies kareiviais, kurių prisirinko gana daug. Mums iš šalies žiūriet pasirodė labai keista.

Margas Niekutis.

Lenkų „Tikiu“ arba „apaštalu“ sudėjimas.

Tikiu pan lenkybę visagalincią, sukūrusią sapnus nuo jūrių ligi jūrių ir Pilsudskį Joną, Lietuvos lenkybės milžiną, kursai prasidėjo iš Varšuviškės Dvasios, gimė iš sulenkėjusios motinos, kentėjo nuo atgimstančių lietuvių, pasiskelbė čia miršias ir būšias palaidotas.

Nuzengė j Halerio kariuomenę. Trečiuosius metus kėlėsi iš numirusių, įžengė j Varšuvą, sėdi aristokracijos sosto dešinėj.

Iš ten ateina j Vilnių teist gyvų ir mirusių lietuvių. Tikiu Pilsudskio Dvasia, jo išganytų išganyčiausią kumpaniją, visur aplink Lenkus esančią, pilsudskininkų bendravimą, Lietuvių atleidimą, dvarų baudžiavos prisikėlimą ir lenkininkų amžinus pripodkus. Sursum corda! „Lietuva“

Jau išėjo iš spaudos Generalinio Štabo Lit. dal. leidinys

Kariškių Kalendorius

1920 m.

Kaina 2 auks. 50 sk.

Reikalaukite visuose knygynuose.

Miškų Departamentas reikalingas

girininkų, baigusių specialj miškų mokslą arba gerai žinančių miškų ūkį su mokslo cenzu nežemesniu 4 kl. gimnazijos arba mokytojų seminarijos ir mokunčių skaityti ir statyti plenus. Prašymus su priedais dokumentų ir curriculum vitae siųsti Miškų Departamentan.

Miškų Departamentó Vedėjas
(parašas).

Sekretorius J. Grybas.